

**СПАЗВАНЕ НА ДАНЪЧНОТО
ЗАКОНОДАТЕЛСТВО В ХИПОТЕЗА НА
ЛИКВИДАЦИЯ НА ДРУЖЕСТВО С ОГРАНИЧЕНА
ОТГОВОРНОСТ**

Христо Досев

Дипломиран експерт-счетоводител, регистриран одитор
Управляващ съдружник в „Досеви – консултации и
одит” ООД и „Търтей консулт” ООД – Габрово

Ключови думи:	Резюме
<p>Ликвидация на търговско дружество</p> <p>Дружество с ограничена отговорност (ООД)</p> <p>Търговски закон</p> <p>ДОПК</p> <p>ЗКПО</p> <p>Дата на прекратяване</p> <p>Дата на подаване на искане за заличаване</p> <p>Последен данъчен период</p> <p>Дължим данък за последния данъчен период</p> <p>Ликвидационен дял</p> <p>ЗДДС</p> <p>Дерегистрация</p> <p>Налични стоки и услуги</p>	<p>Статията ще има за предмет да изложи основните задължения на търговско дружество с правна форма – ООД по реда на данъчните закони, в случаите на прекратяване с ликвидация. Обект на разглеждане ще бъдат сроковете, процедурите и задълженията, регламентирани в Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, Закона за корпоративното подоходно облагане и Закона за данък върху добавената стойност и правилника за неговото прилагане. Ще се опитаме систематизирано и в хронологически порядък да представим на управляващите и представляващи търговски дружества в ликвидация основните етапи, през които следва да извърви представляваното от тях данъчно задължено лице, с оглед спазването на приложимото данъчно законодателство. Ще обърнем внимание на определянето на датата на прекратяване на търговското дружество, както и на задълженията за определяне и внасяне на дължимите данъци за последния данъчен период, дерегистрацията по ЗДДС и подаването на последните годишни данъчни декларации и годишни отчети за дейността по смисъла на ЗКПО.</p>

Въведение

В търговската правна действителност е предвидено всяко търговско дружество да може да прекрати своето съществуване посредством ликвидация. Ликвидацията, като институт на търговското законодателство, представлява процес, който урежда дружествените права и задължения между притежателите на инструментите на собствения капитал, както и взаимоотношенията между прекратяващото се предприятие и неговите кредитори, вкл. и към НАП за задълженията за данъци. При ликвидацията нетните активи надвишават сумата на пасивите на предприятието, поради което след осребряване на имуществото и уреждане на задълженията към трети страни в прекратяващото се предприятие

остава такава, което подлежи на разпределение между съдружниците (акционерите). Едновременно с това прекратяващото се дружество следва да изпълни определени задължения, регламентирани в материалните данъчни закони. Настоящият материал си поставя за цел да представи в най-общ ред основните задължения, които предприятията, имащи правната форма на дружество с ограничена отговорност (ООД), следва да спазват по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК); Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО) и Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС).

Търговски закон

В началото следва да идентифицираме правната регламентация, по силата на която даден търговец – търговско дружество с правна форма дружество с ограничена отговорност, престава да съществува в правния мир. В чл. 154, ал. 1 от Търговския закон са посочени различните основания за прекратяване на едно ООД, които не изчерпват всички възможни хипотези, тъй като търговското законодателство допуска и други основания за прекратяване, когато те са регламентирани в дружествения договор. Съгласно цитираната търговско-правна норма търговско дружество се прекратява:

- ❖ с изтичане на срока, определен в дружествения договор;
- ❖ по решение на съдружниците, взето с мнозинство 3/4 от капитала, ако в дружествения договор не е предвидено по-голямо мнозинство;
- ❖ чрез сливане и вливане в акционерно или друго дружество с ограничена отговорност;
- ❖ при обявяване в несъстоятелност;
- ❖ по решение на окръжния съд в предвидени от този закон случаи.

Един от най-често срещаните случаи за прекратяване на едно дружество е по решение на съдружниците. В този случай, както и при прекратяване с изтичане на срока, определен в дружествения договор, и по решение на окръжния съд се открива производство за ликвидация на дружеството. Ликвидацията на дружеството се извършва по реда на глава седемнадесета от Търговския закон (чл. 266 – 274). Като най-важните задачи, които следва да се изпълнят от ликвидатора в процеса на ликвидацията на едно дружество, можем да назовем следните:

- ❖ да реализира дружествените вземания;
- ❖ да осребри наличното имущество;
- ❖ да изплати задълженията на дружеството към външни кредитори; и
- ❖ да разпредели остатъчното имущество между съдружниците под формата на ликвидационен дял.

Едва след като са уредени всички задължения и остатъкът от имуществото на дружеството е разпределен между съдружниците му, ликвидаторът подава искане за заличаване на дружеството от Търговския регистър.

Освен чисто правния аспект на ликвидацията, регламентиран в Търговския закон, процесът е съпроводен от редица данъчни специфики и задължения, различаващи се значително от регулацията на едно нормално работещо предприятие, които ще разгледаме в следващите редове. На първо място, в хронологичен ред прекратяващото се предприятие следва да уведоми компетентната ТД на НАП за започналите процеси, поради което в началото ще обърнем внимание на задълженията, произтичащи от изискванията на ДОПК.

След това, без да претендираме за някаква последователност във времето и с цел систематично да бъдат разгледани проблемите, ще разгледаме задълженията на прекратилото дружество си дружество с ограничена отговорност, произтичащи в изпълнение на изискванията на данъчното законодателство – ЗКПО и след това ЗДДС и ППЗДДС към него.

Данъчно-осигурителен процесуален кодекс (ДОПК)

Разпоредбата на чл. 77, ал. 1 от ДОПК изисква при прекратяване на юридическо лице – търговец, преди подаване на съответното заявление за вписване на подлежащото на вписване обстоятелство в Търговския регистър търговецът да уведоми компетентната ТД на НАП по седалището си чрез подаване на уведомление по образец. Уведомлението може да бъде намерено на електронната страница на НАП на следния адрес: <http://www.nap.bg/document?id=6617>. Въз основа на така подаденото уведомление компетентната ТД на НАП следва в 60-дневен срок да издаде удостоверение за уведомяването. Това удостоверение е необходим документ за вписване на прекратяването на дружеството в Търговския регистър и започване на процедурата по ликвидация. Изискването за представяне на удостоверението за уведомяване към внесеното заявление за вписване в Търговския регистър към Агенцията по вписванията (заявление по образец № Б6 „Заявление за вписване на обстоятелства относно прекратяване и ликвидация“) е регламентирано както в чл. 77, ал. 2 от ДОПК, така и в Търговския закон, съгласно чл. 268, ал. 3, според който ликвидаторът е длъжен да уведоми НАП за започналата ликвидация.

Закон за корпоративното подоходно облагане

От гледна точка на корпоративното облагане към датата на вписване на прекратяване на дружеството в Търговския регистър и обявяването му в ликвидация се дължи корпоративен данък. Размерът на дължимия данък се определя на база данъчната печалба за периода от началото на годината до датата на вписване на прекратяването. В случай че лицето е правило авансови вноски през годината, същите се приспадат от така определен данък. В тази връзка чл. 160, ал. 1 от ЗКПО изисква дължимият данък към датата на прекратяването да се декларира и внесе в 30-дневен срок от датата на вписване на прекратяването. За целта данъчно задълженото лице следва да попълни формуляра на годишната данъчна декларация по чл. 92 от ЗКПО, като в *част I. Данни за декларацията, т. 1 Декларацията се подава, т. 1.2. при прекратяване с ликвидация или с обявяване в несъстоятелност или при прекратяване на*

преобразуващо се дружество се отбележи чл. 160, ал. 1 и се посочи датата на вписване на прекратяването.

След прекратяване на дружеството параграф 4.2. от СС 13 – Отчитане при ликвидация и несъстоятелност изисква да се преустанови начисляването на счетоводни амортизации, когато с амортизируемите активи не се извършва стопанска дейност. Ето защо, ако с някои от дълготрайните активи на дружеството се осъществява стопанска дейност (отдаване под наем например), то за тях продължават да се начисляват счетоводни амортизации. За същите активи продължават да се начисляват и данъчни амортизации и те не се отписват от данъчния амортизационен план. За всички останали активи чл. 59, ал. 3 от ЗКПО изисква да преустанови начисляването на данъчни амортизации и отписване от данъчния амортизационен план при спазване на разпоредбите на чл. 60, ал. 5, т.е. към датата на прекратяване на дружеството следва да се определи с кои амортизируеми активи ще се извършва търговска дейност. Всички останали следва да се отпишат от данъчния амортизационен план от началото на месеца, в който е вписано прекратяването, и съответно следва да се приложат разпоредбите на чл. 66 за преобразуване на счетоводния финансов резултат при отписване на данъчен амортизируем актив, а именно: счетоводният финансов резултат следва да се увеличи със счетоводната балансова стойност на актива и намали с данъчната стойност на актива.

В случаите, когато дружеството, след като е удовлетворило всички кредитори (изплатило е всички задължения към външни кредитори) и по решение на общото събрание на съдружниците, разпределя част от наличните активи към съдружниците под формата на ликвидационен дял, при определяне на данъчния финансов резултат приложение намират разпоредбите на чл. 165 от ЗКПО. Съгласно чл. 165, ал. 1 разпределените като ликвидационен дял активи към момента на разпределението се смятат за реализирани по пазарни цени и се отписват. В този случай при определяне на данъчния финансов резултат за периода на отписването на разпределените активи счетоводният финансов резултат се увеличава с печалбата и намалява със загубата, която е получена като разлика между пазарната цена и счетоводната стойност (балансовата стойност) на разпределените активи към датата на разпределянето на ликвидационния дял. Като свързаните с активите данъчни временни разлики се признават по общия ред на закона. В случай че разпределените активи са данъчни амортизируеми активи и все още не са отписани от данъчния амортизационен план поради факта, че са се използвали за извършване на стопанска дейност, то към датата на разпределянето следва да се отпишат от данъчния амортизационен план и да се приложат разпоредбите на чл. 66, ал. 1 и 2 за преобразуване на счетоводния финансов резултат при отписване на данъчен амортизируем актив (т.е. счетоводният финансов резултат следва да се намали с данъчната стойност на актива и да се увеличи със счетоводната балансова стойност на актива). Вследствие на прилагане на разпоредбите на чл. 165 от ЗКПО всички счетоводно отразени приходи и разходи по повод на отписването активи, разпределени като ликвидационен дял, не се признават за данъчни цели и не влияят при определянето на дължимия корпоративен данък. С оглед правилното прилагане на закона обръщаме внимание, че определението за пазарна цена, дадено в § 1, т. 14 от допълнителните разпоредби на ЗКПО,

аналогично на ЗДДС, препраща към разпоредбите на § 1, т. 8 от допълнителните разпоредби на ДОПК.

В периода на осребряване на активите, погасяване на задълженията към кредиторите на дружеството и разпределяне на ликвидационен дял дружеството следва да спазва всички останали разпоредби на ЗКПО.

Следващите по-специфични изисквания на ЗКПО са свързани с подаване на искането за заличаване на дружеството. Съгласно разпоредбите на ЗКПО последният данъчен период за данъчно задълженото лице, което е прекратено с ликвидация, обхваща периода от 1 януари на годината, в която е подадено искането за заличаване на дружеството, до датата на прекратяването му.

В тази връзка са възможни следните три хипотези и свързани с тях изисквания на закона:

1. Датата на прекратяването и датата на подаване на искането за заличаване по чл. 273, ал. 1 от Търговския закон са в една и съща година

❖ **Подаване на данъчна декларация** – предприятието, на основание чл. 162, ал. 1 от ЗКПО, следва да подаде ГДД по чл. 92 за последния данъчен период на датата, на която се подава искането за заличаване в търговския регистър. Към декларацията следва да се приложи копие от искането за заличаване.

❖ **Дължим данък** – дължимият данък за последния данъчен период следва да се внесе от предприятието до датата на подаване на искането за заличаване, като от дължимия данък, определен в декларацията, се приспада внесеният корпоративен данък при прекратяването.

❖ **Годишен отчет за дейността** – заедно с декларацията, която се подава, на датата на заличаване данъчно задълженото лице следва да подаде и годишен отчет за дейността, съставен към датата на прекратяването, и годишен отчет за дейността, съставен към датата на подаване на искането за заличаване.

2. Датата на прекратяването и датата на подаване на искането за заличаване по чл. 273, ал. 1 от Търговския закон са в различни години, но датата на подаване на искането за заличаване е преди 31 март

❖ **Подаване на данъчна декларация** – предприятието, на основание чл. 162, ал. 1 от ЗКПО, следва да подаде ГДД по чл. 92 за последния данъчен период на датата, на която се подава искането за заличаване в търговския регистър. Към декларацията следва да се приложи копие от искането за заличаване. В случай че към датата на подаване на искането за заличаване не е подадена ГДД за предходната година (тъй като все още не е изтекъл законоустановеният срок – 31 март), то в срока за подаване на декларацията за последния данъчен период се подава и декларацията за предходната година.

❖ **Дължим данък** – дължимият данък за последния данъчен период следва да се внесе от предприятието до датата на подаване на искането за заличаване. Ако към тази дата не е внесен корпоративният данък за предходната година, то той се внася в сроковете за внасяне на дължимия данък за последния данъчен период, т.е. до датата на подаване на искането за заличаване.

❖ **Годишен отчет за дейността** – заедно с декларацията, която се подава на датата на заличаване, данъчно задълженото лице следва да подаде и годишен отчет за дейността, съставен към датата на подаване на искането за заличаване. Като в случай че заедно с ГДД към датата на заличаване се подава и ГДД за предходната година, то към нея се подава и годишен отчет за дейността и за предходната година.

3. Датата на прекратяването и датата на подаване на искането за заличаване по чл. 273, ал. 1 от Търговския закон са в различни години, но датата на подаване на искането за заличаване е след 31 март

❖ **Подаване на данъчна декларация** – предприятието има задължение единствено да подаде ГДД по чл. 92 за последния данъчен период на датата, на която се подава искането за заличаване в търговския регистър, като към декларацията трябва да се приложи копие от искането за заличаване.

❖ **Дължим данък** – дължимият данък за последния данъчен период следва да се внесе от предприятието до датата на подаване на искането за заличаване.

❖ **Годишен отчет за дейността** – заедно с декларацията, която се подава на датата на заличаване, данъчно задълженото лице следва да подаде и годишен отчет за дейността, съставен към датата на подаване на искането за заличаване.

Съдружниците в едно дружество могат да бъдат както физически, така и юридически лица. В случай, когато съдружниците са юридически лица, то разпределянето на ликвидационен дял ще е обект на регулация на разпоредбите на ЗКПО. За целите на ЗКПО в § 1, т. 6 от допълнителните разпоредби е дадено определение на понятието ликвидационен дял. Съгласно него ликвидационен дял е разпределението на дял от имуществото от едно лице при прекратяването му в полза на друго лице или при прекратяване на членството на това друго лице.

Чл. 194, ал. 1 от ЗКПО предвижда с данък при източника да се облагат ликвидационните дялове, разпределени от местни юридически лица в полза на:

- ❖ чуждестранни юридически лица¹, с изключение на случаите, когато дивидентите се реализират от чуждестранно юридическо лице чрез място на стопанска дейност в страната;
- ❖ местни юридически лица, които не са търговци, включително на общини.

Така определеният данък е окончателен и се удържа от местното юридическо лице, което разпределя ликвидационен дял. Размерът на дължимия данък е 5 на сто от данъчната основа, определена по реда на чл. 198, а именно разликата между пазарната цена на подлежащото на получаване от съответния съдружник и документално доказаната цена на придобиване на дяловете му.

Данъкът върху ликвидационния дял се внася в срок до края на месеца, следващ тримесечието, през което е взето решението за разпределяне на ликвидационни дялове. В същия срок юридическото лице, задължено да удържи

---

¹ Напомняме, че съгласно чл. 12, ал. 4 доходите от ликвидационни дялове от участие в местни юридически лица са определени като доходи от източници в България.

данъка, следва да го внесе в ТД на НАП по седалище на дружеството и да подаде декларация по чл. 201, ал. 1 от ЗКПО за дължими данъци (образец 4001).

Разпоредбата на чл. 194, ал. 3 от ЗКПО регламентира и няколко изключения, в които не се прилага разпоредбата на чл. 194, ал. 1, т.е. не се удържа данък при източника върху изплатените ликвидационни дялове. Това са случаите, в които разпределените ликвидационни дялове са в полза на местно юридическо лице, което участва в капитала на дружество като представител на държавата; договорен фонд; или чуждестранно юридическо лице, което е местно лице за данъчни цели на държава – членка на Европейския съюз, или на друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, с изключение на случаите на скрито разпределение на печалба.

Напомняме също, че съгласно чл. 13 от ЗКПО, когато в международен договор, ратифициран от Република България, обнародван и влязъл в сила, се съдържат разпоредби, различни от разпоредбите на този закон, прилагат се разпоредбите на съответния международен договор. Следователно в случаите, когато едно местно юридическо лице разпределя ликвидационен дял към чуждестранно юридическо лице, което не попада сред изброените изключения в чл. 194, ал. 3 от ЗКПО, ако има сключена Спогодба за избягване на двойното данъчно облагане със страната, за която чуждестранното юридическо лице е местно, разпоредбите на тази спогодба за облагане на ликвидационни дялове ще се прилагат приоритетно, но при спазване на разпоредбите на дял втори, глава шестнадесета, раздел трети на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, в който е регламентирана процедурата за прилагане на спогодбите за избягване на двойното данъчно облагане (чл. 135 – 142).

Закон за данък върху добавената стойност (ЗДДС)

Едно от условията за задължителна дерегистрация (прекратяване на регистрацията) по ЗДДС, визирано в чл. 107, т. 4, буква „а” от закона, е прекратяването на юридическо лице – търговец, със или без ликвидация. В 14-дневен срок от настъпване на това обстоятелство (т.е. от вписване в Търговския регистър на прекратяването на дружеството и обявяването на дружеството в ликвидация) лицето следва да подаде заявление за дерегистрация в компетентната ТД на НАП. Форматът на заявлението за дерегистрация е регламентиран с Правилника за прилагане на ЗДДС (ППЗДДС) и представлява Приложение № 8 към правилника, като в него следва да се отбележи основанието за задължителна дерегистрация на лицето. Съгласно разпоредбите на чл. 77, ал. 2 от ППЗДДС към заявлението се прилагат:

- ❖ справка за облагаемия оборот по месеци за последните 12 месеца преди текущия;
- ❖ справка за общата сума на облагаемите вътреобщностни придобивания за предходната и текущата година, с изключение на придобиването на нови превозни средства и на акцизни стоки;
- ❖ справка за общата сума на данъчните основи на доставките при условия на дистанционни продажби с място на изпълнение на територията на

страната, с изключение на доставките на акцизни стоки за текущата година и за всяка една от двете календарни години преди текущата;

- ❖ удостоверението/ята за регистрация по чл. 104, ал. 1 и 2 от ЗДДС в случаите, когато са издадени такива.

В 7-дневен срок от подаване на заявлението за задължителна дерегистрация органът по приходите следва да извърши проверка на основанието за дерегистрация и съответно в 7-дневен срок от приключване на проверката да издаде акт, с който извършва или мотивирано отказва да извърши дерегистрацията. Като в случаите, когато дерегистрацията е на основание прекратяване на дружеството – **за дата на дерегистрация се смята датата на прекратяването** (т.е. датата на вписване в Търговския регистър на прекратяването и обявяване на търговското дружество в ликвидация).

*Пример: На 19.07.2017 година Общото събрание на съдружниците на „Търговско дружество“ ООД взема решение за прекратяване на дружеството и обявяването му в ликвидация. Като съгласно решението и в съответствие с чл. 156, ал. 2 от Търговския закон за ликвидатор се назначава досегашният управител. На 20.07.2017 година управителят подава в ТД на НАП по седалище на дружеството уведомление по чл. 77, ал. 1 от ДОПК. На 03.08.2017 година компетентната ТД на НАП издава удостоверение за уведомяване по чл. 77, ал. 1 от ДОПК и на следващия ден (04.08.2017 г.) управителят подава в Търговския регистър към Агенцията по вписванията Заявление за вписване на обстоятелства относно прекратяване и ликвидация (Образец № Б6), към което, наред с останалите изисквани от търговския закон документи, прилага и удостоверението за уведомяване, издадено от ТД на НАП. **На 09.08.2017 година в Търговския регистър е вписано прекратяването на дружеството и обявяването му в ликвидация.** Управителят подава Заявление за дерегистрация по ЗДДС в деня на изтичане на крайния срок за подаването му – 23.08.2017 г. Органът по приходите извършва проверка на основанието за дерегистрацията, която приключва на 30.08.2017 година, за което издава Протокол за извършена проверка. На 06.09.2017 година органът по приходите издава Акт за прекратяване на регистрацията по ЗДДС на „Търговско дружество“ ООД. Последният заедно с протокола за извършена проверка се връчват на ликвидатора на „Търговско дружество“ ООД на 08.09.2017 година. Независимо от факта кога е връчен актът за дерегистрация, **за дата на дерегистрация на „Търговско дружество“ ООД се счита датата на прекратяване на дружеството – т.е. 09.08.2017 година.***

В случай че данъчно задълженото лице не предприеме стъпките за задължителна дерегистрация, чл. 110, ал. 1, т. 2 от ЗДДС предвижда регистрацията на дружеството да се прекрати по инициатива на органа по приходите чрез издаване на акт за дерегистрация, който обаче не се връчва на данъчно задълженото лице, и за дата на дерегистрацията се приема датата на възникване на обстоятелството за дерегистрация. В този случай обаче чл. 178 от закона предвижда налагане на имуществена санкция в размер от 500 до 5 000 лева, когато лице, което е задължено, не подаде заявление за прекратяване на регистрацията.

Много е важно всички данъчно задължени лица – юридически лица, да са наясно със задължението си за deregистрация по ЗДДС при прекратяването им и факта, че датата на прекратяването им е и дата на deregистрацията им по ЗДДС, защото от този ден следва да прекратят издаването на данъчни документи и начисляване на ДДС. В случай че се наруши това изискване, чл. 183 от административнонаказателните разпоредби на закона предвижда имуществена санкция за лице, което не е регистрирано по ЗДДС и издаде данъчен документ, в който посочи данък. Размерът на санкцията е равен на размера на посочения в издадения данъчен документ данък, но не по-малко от 1 000 лв., а при повторно нарушение размерът на имуществената санкция е двукратният размер на неначисления данък, но не по-малко от 5 000 лв.

Също така при deregистрация по ЗДДС следва да се има предвид и разпоредбата на чл. 111 от закона, съгласно която към датата на deregистрация се смята, че лицето извършва доставка по смисъла на закона на всички налични стоки и услуги, **за които изцяло, частично или пропорционално на степента на използване за независима икономическа дейност е ползвало данъчен кредит и които са:**

- ❖ активи по смисъла на Закона за счетоводството, или
- ❖ активи по смисъла на Закона за корпоративното подоходно облагане², различни от тези по смисъла на Закона за счетоводството.

В тази връзка данъчно задълженото лице следва да състави Протокол – опис за начисляване на данък върху наличните активи при deregистрация – Приложение № 9 към чл. 77, ал. 4 от ППЗДДС. Протоколът се подава заедно със Справката – декларация по закона за последния данъчен период (т.е. времето от началото на съответния месец до датата на deregистрацията включително – чл. 87, ал. 4 от ЗДДС) и се включва в дневника за продажбите и в резултата за последния данъчен период, деклариран със справката – декларация за този данъчен период.

Обръщаме внимание, че в протокол-описа се включват само активи, за които е ползван данъчен кредит. Ако например дружеството притежава сграда, която отговаря на дефиницията за нова сграда, дадена в § 1, т. 5 от допълнителните разпоредби, за която при придобиването не е ползвало данъчен кредит, тъй като същата е закупена от данъчно незадължено физическо лице, то тази сграда не следва да се включва в протокол-описа по чл. 77, ал. 4 от ППЗДДС.

Данъчната основа за определяне на дължимия данък за наличните стоки и/или услуги по чл. 111 от ЗДДС се определя към началото на месеца, в който е прекратена регистрацията на лицето, и съгласно разпоредбата на чл. 27, ал. 5 от закона е равна на данъчната основа при придобиването или себестойността на стоката, а в случаите на внос – на данъчната основа при вноса или на направените преки разходи за придобиване на услугата, намалена с разходи за

---

² Тук се имат предвид например данъчни дълготрайни активи със стойност над 700 лв., когато стойностният праг на същественост за дълготрайния материален актив, определен в счетоводната политика на данъчно задълженото лице, е по-висок от 700 лв., и суми, които, съгласно счетоводното законодателство, се отчитат като разход, а съгласно ЗКПО формират дълготрайни активи.

изхбяване предвид обичайния икономически живот на стоката или услугата. Като в случай че данъчната основа не може да се определи по този ред, данъчната основа е пазарната цена.

В тази връзка § 1, т. 16 от допълнителните разпоредби на закона указват, че пазарната цена е цената по смисъла на § 1, т. 8 от ДР на ДОПК, определена чрез методите на § 1, т. 10 от ДР на ДОПК, а именно:

„8. "Пазарна цена" е сумата без данъка върху добавената стойност и акцизите, която би била платена при същите условия за идентична или сходна стока или услуга по сделка между лица, които не са свързани.“

„10. "Методи за определяне на пазарните цени" са:

а) методът на сравнимите неконтролирани цени между независими търговци;

б) методът на пазарните цени, където обичайната пазарна цена е цената, използвана в процеса на продажба на стоки и услуги в непроменена форма на независим партньор, намалена с разходите на търговеца и с обичайната печалба;

в) методът на увеличената стойност, при който обичайната пазарна цена се определя, като себестойността на продукцията се увеличи с обичайната печалба;

г) методът на транзакционната нетна печалба;

д) методът на разпределената печалба.

Редът и начинът за прилагане на методите се определят с наредба на министъра на финансите.“

Както бе споменато по-горе, задълженията на ликвидатора са свързани с осребряване на имуществото на дружеството. **Продажбата на това имущество не формира облагаем оборот по смисъла на чл. 96, ал. 2 от ЗДДС**, въз основа на който обявените в ликвидация лица да подлежат на последваща регистрация по ЗДДС. Причината за това е, че дейността по осребряване на активите по повод на ликвидацията не попада в обхвата на независимата икономическа дейност по смисъла на чл. 3, ал. 2 от ЗДДС.

В същото време обаче всяко обявено в ликвидация и deregистрирано данъчно задължено лице задължително определя своя оборот по чл. 96, ал. 2 от ЗДДС, в който се включват всички доставки, които излизат извън обхвата на осребряването на имуществото по повод ликвидацията и представляват независима икономическа дейност. Такива например доставки са:

- ❖ производствената дейност на предприятието във връзка с приключването на клиентски поръчки, поети преди обявяването му в ликвидация;
- ❖ производствената дейност на предприятието във връзка с приключването на договорни взаимоотношения, поети преди обявяването му в ликвидация;

- ❖ производствената дейност на предприятието по довършване на незавършеното производство към датата на обявяването му в ликвидация;
- ❖ отдаването на активи под наем в процеса на ликвидация;
- ❖ други предприети търговски сделки.

И в случай че дружеството реализира оборот над 50 000 лева за период от 12 или по-малко месеца от реализиране на някои от изброените по-горе **търговски сделки, различни от сделки, свързани с осребряване на имуществото**, то ще подлежи на задължителна регистрация по ЗДДС, заявлението за която следва да се подаде в 14-дневен срок от изтичането на данъчния период, през който е достигнало оборота по чл. 96 от закона. В този случай дружеството следва повторно да подаде заявление за deregистрация по ЗДДС след прекратяване на независимата икономическа дейност и преди заличаването му от Търговския регистър. В този смисъл са писма на НАП с изх. № 24-31-134/20.03.2009 година и изх. № 05_20-00-248/23.06.2010 година.

В заключение ще споменем, че в хода на ликвидацията биха могли да възникнат и други задължения по реда на данъчните закони – например по реда на Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ), по реда на Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ) или по реда на Наредба № Н-18 от 13 декември 2006 г. за регистриране и отчитане на продажби в търговските обекти чрез фискални устройства. Независимо че съответните задължения не са разгледани в настоящата статия, прекратяващото се търговско дружество следва да съблюдава приложимото законодателство в конкретната фактическа обстановка и да предприеме своевременни действия с оглед спазване на всички законово определени срокове и изисквания с цел предотвратяване налагането на административни санкции.

Библиографска справка:

1. Търговски закон, обн., ДВ, бр. 48 от 18.06.1991 г., в сила от 01.07.1991 г., последно изменение и допълнение, обн., ДВ, бр. 105 от 30.12.2016 г.;
2. Данъчно-осигурителен процесуален кодекс, обн., ДВ, бр. 105 от 29.12.2005 г., в сила от 01.01.2006 г., последно изменение и допълнение, обн., ДВ, бр. 105 от 30.12.2016 г.;
3. Закон за корпоративното подоходно облагане, обн., ДВ, бр. 105 от 22.12.2006 г., в сила от 01.01.2007 г., последно изменение и допълнение, обн., ДВ, бр. 97 от 06.12.2016 г.;
4. Закон за данък върху добавената стойност, обн., ДВ, бр. 63 от 04.08.2006 г., в сила от 01.01.2007 г., последно изменение и допълнение, обн., ДВ, бр. 97 от 06.12.2016 г.;
5. Правилник за прилагане на Закона за данък върху добавената стойност, обн., ДВ, бр. 76 от 15.09.2006 г., в сила от 01.01.2007 г., последно изменение и допълнение, обн., ДВ, бр. 24 от 21.03.2017 г.

COMPLYING WITH TAX LAW IN THE CASE OF LIMITED LIABILITY COMPANY LIQUIDATION

Hristo Dosev

Certified Public Accountant, Registered Auditor

Managing Partner

“Dosevi – consultations and audit” LTD & “Tartey consult” LTD – Gabrovo

Key words:	Summary
<p><i>Liquidation of a business entity</i></p> <p><i>Limited Liability Company (OOD)</i></p> <p><i>Commerce Act</i></p> <p><i>Tax and Social Security Proceedings Code</i></p> <p><i>Corporate Income Tax Act</i></p> <p><i>Dissolution date</i></p> <p><i>Date of submission of a request for deletion</i></p> <p><i>Final tax period</i></p> <p><i>Tax due for the final tax period</i></p> <p><i>Share in a liquidation surplus</i></p> <p><i>Value Added Tax Act</i></p> <p><i>Deregistration</i></p> <p><i>Available goods and services</i></p>	<p><i>Legal business practice provides for the opportunity that any commercial company may terminate its existence through winding-up (liquidation). Liquidation, as a commercial law institution, is a process which governs company rights and obligations of equity instrument owners, as well as the relationships between the entity being wound-up and its creditors, including the National Revenue Agency in respect of tax obligations. In liquidation, net assets exceed entity’s liabilities amount, as a result of which upon converting assets into cash and settling entity’s liabilities to third parties, there are certain funds to be distributed among partners (shareholders). Simultaneously, the entity being wound-up should fulfil certain obligations provided for in substantive tax law. This paper aims at providing an overview of the principal obligations which entities having the legal form of a limited liability company (OOD) should fulfil as required by the Tax and Social Security Proceedings Code (TSSPC), the Corporate Income Tax Act (CITA) and the Value Added Tax Act (VATA).</i></p>